

הדיון בבית המשפט ממבטו של ליטיגטור לשעבר ושופט היום.

השופט בדימוס כרמי מוסק
בית המשפט המחוזי
ירושלים

שיטת הדיון

- בישראל נהוגה השיטה האדברסרית.
- שיטת משפט המקובלת במיוחד בארצות בהן נהוג המשפט המקובל בה משמש השופט או חבר המושבעים כמכריע פאסיבי על פי עובדות וטיעונים המובאים בפניו על ידי בעלי הדין, ואינו לוקח חלק אקטיבי בחיפוש העובדות והכללים המשפטיים שיש להחיל על המקרה העומד לדיון.
- בשנים האחרונות – שינוי קיצוני בתפקיד השופט

מבנה מערכת בתי המשפט בישראל

- שיטה של שלוש אינסטנציות.
- מבחינים בין ערכאה דיונית, לערכאת הערעור.
- תפקיד הערכאה הדיונית – לשמוע את הראיות ולהכריע. השלב הקריטי במשפט.
- תפקיד ערכאת הערעור – ביקורת שיפוטית על הכרעות הערכאה הדיונית. מקיימים דיונים "בהרכב".
- "המשפט" – יציר החקיקה והכרעות בתי המשפט.
- פסקי הדין של בית המשפט העליון מחייבים.

הגדרת הדיון - ליטיגציה

- נעשה בדרך כלל באמצעות עורכי דין - או טוען רבני.
- התדיינות - שם מקובל למקצוע הטיעון בבית המשפט.
- רלוונטית לכל תיק אשר בסופו של דבר מגיע לדיון משפטי.
- "ליטיגציה היא שואו ביזנס; צריך להציג בפני השופט, הלקוח והעד" – כותרת לפאנל שהתקיים וסוקר בעיתון הארץ.

כל העולם במה ואנחנו השחקנים

שייקספיר

- בעיקרו, ההתדיינות נערכת באולם בית המשפט
- האם אכן מדובר בשואו ביזנס – כלומר הצגה עם תועלת כספית? או שמא מדובר בעשיית משפט וצדק.
- האם תפקיד הליטיגטור לעשות הצגה ללקוח, לקהל ולציבור או תפקידו לנהל דיון ענייני, הוגן, על פי סדרי הדין, חומר הראיות, כללי הבאת הראיות וכללי הדיון, או שמא מדובר בשילוב הדברים?

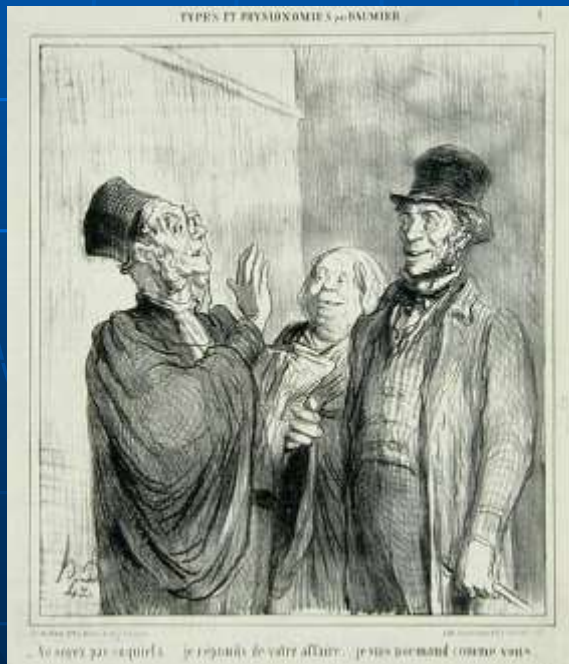
סעיף 54 לחוק בתי המשפט

במילוי תפקידיו יפעל עורך דין לטובת שולחו
בנאמנות ובמסירות, ויעזור לבית המשפט לעשות
משפט.

סעיף 2 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית)

עורך דין ייצג את לקוחו בנאמנות, במסירות, ללא מורא, תוך שמירה על הגינות, על כבוד המקצוע ועל יחס כבוד לבית המשפט.

סעיף 32(א) לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית)

עורך דין ישמור, בעמידתו לפני בית המשפט, על יחס כבוד לבית המשפט, תוך הגנה על זכויות לקוחו בהגינות, במסירות ותוך שמירה על כבוד המקצוע.

הכללים מתוך שילוב הוראות החוק

- יפעל עורך הדין לטובת שולחו בנאמנות – ייצג את לקוחו בנאמנות
- במסירות
- ללא מורא
- תוך שמירה על הגינות
- על כבוד המקצוע
- על יחס כבוד לבית המשפט
- יעזור לבית המשפט לעשות משפט

ליטיגציה מלכת המשפט

- דורשת שילוב רב של תכונות באדם אחד –
כושר שכנוע, זריזות מחשבה, יצירת קשר עם
עדים, שופט, בקיאות משפטית מהותית ודיונית,
בקיאות בראיות, עמידה בלחצים, אלה רק חלק
מהתכונות.

ליטיגציה מלכת המשפט והשיטה

האדברסרית

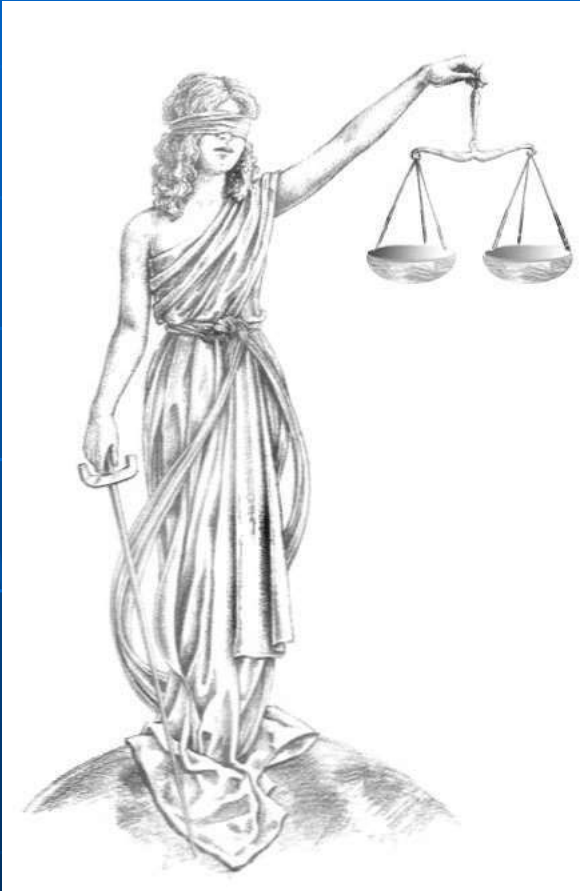
- חשיבות עצומה לאור שיטת המשפט בישראל - השופט נותן לצדדים לנהל את המשפט כראות עיניהם מבחינת הראיות המובאות.
- הוא שומר על כללי הפרוצדורה.
- השופט מתעסק באופן מינימלי בתכנים.
- מקובל לומר שבית המשפט מגיע בסיזמה של שיטה זו לאמת משפטית שאינה בהכרח האמת האמתית.
- האם נעשה צדק?

עשיית הצדק

- תפקיד השופט לעשות משפט צדק
- שני מונחים מעולמות שונים
- משפט – בנוי על מערכת חוקים וכללים מוסדרים ונוקשים.
- צדק – הוא דבר יחסי. ישנם מתחמי חפיפה בתפיסת הצדק בין אדם לאדם או שופט לשופט, ישנם מתחמים שאינם חופפים.
- אין בישראל מושבעים – מטיל עול כבד על השופט

עשיית הצדק

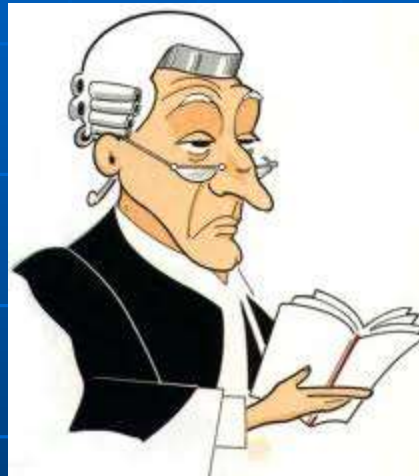

לא בכדי נטען על ידי עורכי הדין
המופיעים בבתי המשפט כי
"הצדק עיוור"

תפקיד הליטיגטור
– להאיר את עיני בית המשפט
באמצעים העומדים לרשותו.

עשיית הצדק

■ תפקיד השופט – לעשות צדק באמצעות כללי המשפט, תוך שילוב הראיות.

■ תפקיד הליטיגטור – לשכנע את השופט מהו הצדק שצריך להיעשות במשפט שמתנהל, לצורך כך להביא ראיות משכנעות, ליצור מערכת עובדתית משכנעת וליישם את כללי הדין.

הבמה והשחקנים

■ הבמה היא אולם בית המשפט ולעיתים מחוצה לו.

■ עיקר הדיון מתרחש באולם בית המשפט.

■ ההצגה מתנהלת לעיתים מחוץ לאולם – תקשורת.

■ השחקנים – שחקנים ראשיים: עורכי הדין

הטוענים מטעם הצדדים והשופט

■ שחקני משנה – הלקוחות, העדים.

■ שחקני דרג שלישי – קהל באולם, ציבור.

היחסים בין השחקנים.

- שופט – עורכי דין.
- עורכי דין – לקוחות.
- שופט – עורכי דין - עדים.
- עורכי דין ולקוחות – ציבור.
- הליטיגטור נתון בתווך – הוא נמצא מול הלקוח, מול העדים, מול השופט, מול הציבור. עליו לספק את רצונותיהם של כל אלה, לקבל את מה שהוא רוצה מהעדים, לעמוד מול הצד שכנגד.
- תפקיד השופט לנהל את "ההצגה".

המטרה

■ הליטיגטור - לשכנע את השופט שהלקוח שלך צודק, לזכות במשפט.

■ השופט

1. לדאוג לניהול דיון הוגן.

2. לקבל את כל העובדות הרלוונטיות בהתאם לכללים.

3. לדאוג למשפט צדק

4. להכריע

הדרך להשגת המטרה על ידי הליטיגטור

- הכנת הסיפור ברמה גבוהה.
- הצגת הסיפור באופן משכנע.
- לשכנע שהסיפור של הצד שכנגד הוא לא יותר מאגדה.
- לשכנע שהעמדה של הלקוח שלך צודקת על פי אמות משפטיות, ורצוי גם מעבר לכך – אמות מוסריות, לעיתים ציבוריות, חברתיות, כלכליות, הכול לפי העניין.

דרכי הפעולה

- הכנת הסיפור – הכנת כתבי טענות ברורים, משכנעים, הכוללים את כל העובדות, תוך הקפדה שהסיפור המלא והנכון יופיע כבר מתחילת הדרך.
- הכנת הראיות – , הכנת הראיות עוד לפני הגשת כתבי הטענות זאת כדי למנוע הפתעות.
- הגשת הראיות באופן ברור, כולל, ללא ראיות פסולות, וללא מידע שאינו בידיעת העד.

דרכי הפעולה - המשך

- הכנת החקירות – חלק נכבד מתפקיד הליטיגטור הוא חקירת העדים. זוהי ההצגה האמתית.

עצות:

- הכר בעל פה את חומר הראיות, דברי העדים
- בנה חקירה נגדית מתוכננת
- היה גמיש בחקירה – שאל מה שצריך, אל תיצמד לשאלות שהכנת, אל תשאל שלא לצורך, אל תאריך בחקירה.
- היה קשוב לתגובות בית המשפט - הפעל אוזן מוזיקלית.

שופט שרמזיו לא נקלטו

דרכי פעולה - המשך

- הכר היטב את החומר המשפטי המהותי הנוגע למשפט המתנהל.
- פעל תמיד על פי סדרי הדין.
- התנהג באולם על פי כללי ההתנהגות שנקבעו בדין – כללי לשכת עורכי הדין.
- היה מנומס, חוצפה אינה מועילה.
- נימוס והומור – פותח דלתות.

דרכי פעולה - המשך

- זכור כללי סדר דין שניתן להפעיל במהלך הדיון – התנגדות לשינוי חזית, התנגדות לעדות שמיעה, התנגדות למסמך מפתיע שלא הובא לידיעתך קודם לכן, התנגדות לשאלות מדריכות.
- בדוק את קצב ההקלדה – חשוב ביותר שהדברים יהיו באופן מדויק בפרוטוקול.
- הקפד על המועדים שנקבעו על ידי בית המשפט.
- הגש סיכומים ממצים, ענייניים, ללא חזרות, ערוכים באופן מסודר – על פי נקודות המחלוקת.

אז היכן ההצגה?

- ראוי ורצוי "לשחק" – במידה.
- לשמור על טעם טוב.
- אין להטעות את העדים, או להפחיד, או להעליב או לאיים. – יוצר רושם רע, תחושה שאין לך "מה למכור".
- הומור טוב, הפגנת ידע וזריזות מחשבתית, תיצור אווירה טובה, תיצור קו תקשורת טוב יותר עם בית המשפט.

סעיף 38 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית)

לא ישאל עורך דין, בחקירה נגדית, שאלות
הנוגעות למהימנותו של עד, במטרה להטיל דופי
באופיו, ואשר אין להן, מבחינה אחרת, נגיעה
לעניין הנדון, אלא אם כן יש לחוקר יסוד סביר
להאמין שהמשתמע מהשאלה הוא אמת או שיש לו
בסיס נאות.

דברי שופט בפאנל

"השופט מייחל לעורך דין שיעשה לו דיון מעניין. לא משנה אם זה יהיה ארוך או קצר. רצוי שעורך הדין ייצור כימיה עם השופט, כי זה מקדם אווירה טובה. אבל הציפייה היא שהמשפט יהיה מעניין, שהנושא יובא בפניו בצורה מושכת ושעורך הדין יהיה קשוב למה שקורה באולם - לצד השני ולשופט".

סיכום תפקיד הליטיגטור

- תפקיד קשה
- הקפדה על כללי התנהגות
- התמודדות עם כמה חזיתות
- כושר שכנוע, זריזות מחשבה
- הכרת הראיות
- הכרת החומר המשפטי
- להיות גם שחקן
- דרוש כישרון ובעיקר ניסיון.

סיכום תפקיד השופט

- תפקיד קשה
- הקפדה על כללי התנהגות
- התמודדות עם כמה חזיתות
- זריזות מחשבה
- הכרת הראיות
- הכרת החומר המשפטי
- להכיר את הטבע האנושי.
- דרוש כישרון ובעיקר ניסיון.

תודה על ההקשבה